

SUMMARY

Molchanova V. The Analysis of Project Thinking Development in the Institutions of Art and Artistic and Pedagogical Education in Foreign Countries: Positive Aspects for Application.

The purpose of this article is to consider and outline the historical and theoretical aspects of the available global experience in order to analyze the development of project thinking of the students of various art and art and pedagogical education establishments in its practical aspect. To achieve this goal theoretical and analytical-synthetical methods of research have been applied.

The theoretical basis for methodologies of study and the practical experience in creation of a learning and creative environment to promote effective formation of project thinking of the students has been taking place in the Italian school of design, Riccardo Dalisi being one of its bright representatives. The primary experience in implementing basics of project work at education establishments of various degrees belongs to Great Britain, where this issue was developed by Bruce Archer and Nigel Cross. Special attention should be paid to the experience of developing project thinking of the students within the art education system of Japan where the teachers bring up children in accordance with the formula «head – heart – hands». In Russia the issues of developing design thinking have been studied by I. N. Abaeva, O. G. Kulikov, V. F. Sydorenko and V. S. Shkoliarov.

The analysis of modern methodologies in teaching basics of project culture at foreign schools has shown that the corner stone in bringing up an all-round person is the project activity which forms such properties of human psychology as definition of objectives, forecasting and prediction of the results, ensures the development of interpersonal skills and the ability to mobilize a person's own experience, and helps to discover the creative abilities which remain unrequested in common conditions. The entire system of education in foreign countries is aimed at development of a personality who can implement any creative idea with the help of project thinking, emotional perception and masterfulness.

Based on the experience of the foreign countries in the development of project thinking of the students of educational establishments of various degrees we can conclude that the project culture can be formed and should be formed since childhood as a constituent element of any education.

Project thinking can be formed only with the help of special methods and education technologies which need to be subdivided into a particular set of the subjects. The most important thing in this aspect is the unity of teaching all liberal arts through implementation of study assignments defined as projects.

Key words: art and pedagogical education, art education, art and project education, project culture, creative technologies, project thinking, creative thinking, creative project activity, a project, design.

УДК 378. 1 (71)

А. В. Підгаєцька

Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини

ВИКОНАННЯ ОРГАНІЗАЦІЯМИ СТУДЕНТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ В КАНАДІ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОЇ ФУНКЦІЇ

У статті розглянуто структуру студентських організацій у Канаді та роль, яку вони відіграють у керуванні вищим навчальним закладом; проаналізовано основні функції та напрями їх діяльності, означено основні категорії студентських клубів та

організації за інтересами, що приманні більшості вузів Канади. Зазначено, що яскравим прикладом виконання організаціями студентського самоврядування суспільно-політичної функції, став найбільш тривалий та найчисельніший студентський протест за всю історію Канади під назвою «Кленова весна». Доведено, що цей протест призвів до цілої низки суспільно-політичних подій, котрі вплинули як на систему вищої освіти, так і на суспільство Канади в цілому.

Ключові слова: студентські організації, Канада, Квебек, «Кленова весна», студентські протести.

Постановка проблеми. Освіта в міжнародному вимірі – це питання, що становить постійний інтерес. Особливу увагу української педагогіки привертають ті країни, які здобули в ній значного успіху. Як відомо, університети Канади входять до рейтингу двохсот найкращих університетів світу, що є надзвичайно привабливими для іноземних студентів, не лише завдяки специфіці навчання, а й численним клубам за інтересами та організаціям студентського самоврядування.

Аналіз актуальних досліджень. Форми та методи участі студентів у самоврядуванні вищих навчальних закладів Канади досліджували (МакГресс, Дж. Ерлі, Є. МакКиллоп, Врум Ф. Кінгс, Пол Акселрод, Г. Джон, Дж. Броді, Г. Бенг, Дж. Бюрстін, Т. Пайн, Мерсер Колін, Г. Джонс, С. Менард, Л. Пенок, Р. Реінганс, С. Левіт та ін.); в Україні окремі аспекти цього питання розглядалися у працях (І. В. Василенко, Р. П. Іващенко, О. Б. Сионьовської, Ю. В. Парог, В. І. Павлюк, Н. В. Видишко, Л. О. Карпинської, Ю. Д. Заячук).

Мета статті – описати структуру студентських організацій у Канаді та роль, яку вони відіграють у керуванні вищим навчальним закладом; проаналізувати «кленову весну» – найбільший за всю історію держави студентський мітинг, викликаний підвищенням плати за навчання у вузах, що призвів до відставки уряду та проведення позачергових виборів.

Виклад основного матеріалу. Студентську організацію можна також окреслити поясненням на зразок «організація, члени якої діють разом з метою впливу на державну політику для того щоб захистити свої загальні інтереси» [4]. Поняття групи впливу зазвичай асоціюють з групою індивідів, що мають свої певні інтереси або цілі та вживають заходів для їх досягнення. Прос переконує, що студентські організації можуть бути виокремлені з-поміж усіх інших об'єднань використовуючи п'ять основних критеріїв: організаційний момент, прагнення мати вплив, загальна кількість членів організації, спільний інтерес, значна автономність у використанні коштів.

Отже, студентські організації як групи впливу істото відрізняються від інших численних студентських об'єднань оснований на спільних інтересах, але вони не мають характерних рис притаманних студентській організації, що може вплинути на політичну ситуацію в країні.

Студентські організації та студентське самоврядування в Канаді.

Найбільше вплинули на створення студентських організацій та активізацію студентського самоврядування в Канаді чотири основні зміни, що

мали місце в повоєнний період після закінчення Другої світової війни. Першим важливим фактором до змін стало повернення додому солдатів – учасників війни, значно старших і менш терпимих до вимог і правил університету, котрих у великій кількості зараховували до вузів. Та вже в 60-х роках до студентів ставились як до незалежних дорослих людей, а студентські організації, котрі підпорядковувалися цілком і повністю вузам, набули статусу законних автономних організацій, які були незалежними від волі університету. Досить часто студентські організації легалізувалися як некомерційні товариства. Згодом, ставлення до студента університету як до дорослої людини знівелювалося. Сталося це на початку 70-х років, коли уряд провінцій суттєво зменшив вік майбутніх абітурієнтів з 21 до 18–19 років.

У цей період відбувалося багато варіацій у фінансуванні студентських організацій, але вже до початку 60-х років ХХ ст. студентські організації запровадили обов'язковий членський внесок, що стягувався університетом.

Примусовий збір означав, що студентські організації отримали гарантоване джерело прибутку в контексті вищої освіти, що інтенсивно розвивалася протягом цього періоду. Дані надходження дозволяли організаціям утримувати своїх працівників і фахівців, надавати юридичну допомогу, фінансувати різні громадські заходи, студентські клуби за інтересами тощо. Університети були зобов'язані збирати оплату для студентських організацій, надавати приміщення й забезпечувати персонал. Наприклад, в університеті Монреалю всі факультети мають свої власні студентські організації, котрі об'єднавшись з усіма іншими утворили університетське об'єднання на рівні свого навчального закладу, що може приєднатися до однієї з трьох провінційних організацій.

Третя важлива зміна відбулася з прийняттям реформ у сфері управління вищими навчальними закладами у 60–70-х роках. Найбільші університети запозичили двопалатну систему управління: орган управління, що займався адміністративними справами вузу та сенат, що відповідав за навчання та академічну діяльність. Викладачі разом зі студентами вимагали надати їм право брати більшу участь в управлінні університетом, тому протягом цього періоду кожен канадський вищий навчальний заклад мусив переглянути свій статут. У 1955 році жоден університет не мав у складі адміністрації представника студентства, хоча вже до 1975 року 78 % усіх канадських вузів мали у складі адміністрації хоча б одного студента [3], а до 1995 року студенти були присутні на всіх рівнях студентського управління. Схожі зміни відбулися й у складі сенату, де з усіх членів університету 16 % складають студенти. Студентів, котрі були членами адміністрації університету та сенату, могли також бути керівниками студентських організацій. Вони обиралися на університетському рівні групою виборців свого навчального закладу. Процес обрання ректора університету передбачав подання рекомендацій до адміністрації з відділу кадрів (що складався з викладачів,

студентів і завідувачів кафедр). Важливо зазначити, що студентські організації відігравали важливу роль у захисті прав та інтересів своїх членів, завдячуючи постійній взаємодії та співпраці з адміністрацією вузу. Отже, згідно з означенням Прос [4], студентська організація – це легітимна, незалежна, група впливу на університетському рівні, котра має певну кількість своїх представників, стабільне фінансування (здатна оплачувати роботу професійних фахівців), бере участь в управлінні вищим навчальним закладом, а також часто для вирішення спірних питань звертається за порадою до своїх виборців [3].

За рівнем функціонування студентські організації університетів Канади поділяються на:

- студентські організації, що діють на університетському рівні (у кожному вузі їх поділяють ще на організації, що діють у середині студентського містечка певного вузу та студентські організації, що діють поза його межами);
- студентські організації, що діють на рівні провінції (сюди відносять основні студентські організації вузів певної провінції);
- студентські організації, що діють на національному або федеральному рівні: національна студентська фінансова асоціація (National Finance Student Association (NFSA)), федерація канадських студентів (Canadian Federation of Students), альянс студентських асоціацій Канади (Canadian Alliance of Student Associations);
- студентські організації, що діють на міжнародному рівні: міжнародна студентська організація (International Students Association), міжнародна студентська служба (Canadian International Student Services), канадська асоціація управління фінансовою допомогою студентів (Canadian Association of Student Financial Aid Administrators).

Студентські організації на національному рівні мають свою довгу історію становлення. Вони лобіюють до федерального уряду, займаючись широкою сферою спірних питань політики країни в цілому, включаючи виплату фінансової допомоги студентам, канадську програму студентських позик, виплату стипендій, фінансування дослідницької роботи тощо. Національні студентські організації досить часто підтримують провінційні студентські об'єднання та організації на університетському рівні, виражаючи це в численних мітингах.

На сьогодні існує два найбільших національних студентських об'єднання в Канаді – «Федерація канадських студентів» (the Canadian Federation of Students (CSF 2013), заснована у 1981 році, що захищає права та інтереси більш як півмільйона студентів з 80-ти університетів та коледжів, що приєдналися до федерації [1]; та «Альянс студентських асоціацій» (The Canadian Alliance of Student Associations (CASA), заснований у 1995 році, що об'єднує близько 30-ти студентських організацій із різних провінцій Канади. Цікаво, що жодна з щойно зазначених національних

студентських організацій не має вагомих зв'язків зі студентськими організаціями провінції Квебеку.

На сьогодні, студентство Квебеку представляє 4 студентських об'єднання:

1) заснована у 1989 році «Федерація студентів Квебеку» (the Quebec Federation of University Students (FEUQ)), основна мета якої – не скасувати, а залишити на тому самому рівні плату за навчання у вищих навчальних закладах своєї провінції. Члени федерації розробили новий принцип партнерства, згідно якого урядовці, студенти, освітні установи, комерційні підприємства повинні об'єднати зусилля задля покращення якості й доступності вищої освіти;

2) об'єднання коледжів загального та професійного спрямування (the Quebec Federation of CEGEP Students) засноване студентами в 1990 році, які вважали, що ведення діалогу – краще за протистояння. Їхні головні вимоги стосувалися студентських виплат, утримання плати за навчання на одному рівні;

3) асоціація за студентську солідарність синдикалізму¹ (the Association for a Student Syndical Solidarity) заснована у 2001 році. Її прихильники вірять, що самими компромісами та перемовинами з урядовцями нічого не доб'єшся. Вони виступають за скасування платні за навчання, рівний доступ до освіти, стають на захист прав та свобод людей.

4) стіл перемовин для студентів Квебеку (the Discussion Table for Quebec Students). Це найменша асоціація налічує 63,409 представників, що слугує своєрідним форумом для студентів одного регіону, які не повинні сплачувати членський внесок задля існування своєї асоціації.

До 1960-х років, системою вищої освіти в Квебеку керувало духовенство, а студентські організації відповідали лише за організацію спортивних і культурно-масових свят. Їх активізація розпочалася з середини 1950-их років, з періоду заснування студентами-католиками національної преси для студентів (the Student National Press) [4].

Ціла низка кардинальних реформ у системі вищої освіти Квебеку 1960-х років, спричинила як соціальні, так і політичні зміни в суспільстві. Цей період відомий під назвою «Мирна революція» (the Quiet Revolution). Уряд Квебеку займався проблемами доступності освіти, автономності навчальних закладів, їх представленням на регіональному рівні, заснувавши своє Міністерство освіти (the Ministry of Education), 48 коледжів загального та професійного спрямування (CEGEPs), дві аспірантури, а також цілу мережу університетів Квебеку разом з університетськими містечками, розміщеними в більшості регіонів [3]. У 1968 році, національна студентська преса разом із Загальним Об'єднанням студентів Квебеку виголошували своє невдоволення лекціями, іспитами,

¹ <http://avtonomia.net/2014/03/31/sindikalizm-yak-praktichne-vtilennya-revoljutsijnih-idej/>

націоналізацією приватних навчальних установ, вимагали права бути учасць в управлінні вищим навчальним закладом. Їхні погляди не були схвалені студентством, тому ці об'єднання розпалися.

На відміну від студентів інших провінцій, студенти провінції Квебек звикли до мітингів, використовуючи їх для досягнення своїх цілей. У 1968 році вони пішли на мітинг пов'язаний із підвищенням плати за навчання; у 1974 році виступили за надання більшого фінансування у сферу освіти, що стосується студентських позик; у 1978 році прагнули більш доступних умов для надання студентських позик і стипендій; у 1986 році вимагали заморозити платню за завчання; у 1988 році намагалися добитися фінансової допомоги студентам заочної форми навчання; у 2005 році виступили проти рішення уряду зменшити кількість студентських грантів, задля збільшення студентських позик на навчання; з 2007 по 2012 рік студенти обурюються збільшенням плати за надання освітніх послуг. Однак, студентський протест 2012 року, охопивши не лише студентів, а й учнів старших класів з усіх населених пунктів провінції, видався найбільшим за всю історію Квебеку.

Студентські організації за напрями своєї діяльності поділяються на:

суспільно-політичний напрям – студентські організації цього напрямку діяльності чинять вплив на органи місцевого самоврядування. Вони акцентують увагу громадськості на тих чи інших проблемах суспільства, влаштовуючи мирні збори, мітинги, демонстрації. Студенти всіляко відстоюють свободу волі, свободу слова, виступають за звільнення несправедливо засуджених політичних в'язнів, притягнення до відповідальності винних у порушенні прав людини. Сюди можна віднести Наукову групу Альберти із захисту громадських інтересів (Alberta Public Interest Research Group) [7], Федерацію канадських студентів (Canadian Federation of Students), Альянс студентських асоціацій (The Canadian Alliance of Student Associations) та ін.;

національний напрям – асоціації цього напрямку створені за національною ознакою, покликані захищати права та свободи національних меншин, іммігрантів, біженців. Вони сприяють взаєморозумінню та самоповазі між студентами, які належать до різних культур. До їх числа належать: Асоціація аборигенних студентів (Aboriginal Student Association at York University), Український студентський клуб (Ukrainian Students` Club at York University), Африканська студентська асоціація (African Students Association), Китайська студентська асоціація (Chinese Students' Association), Філіппінська студентська асоціація (Filipino Student Association) та багато ін. [8];

економічний напрям – яскравими представниками цього напрямку виступають: Асоціація студентів Альберти за соціально-підприємницьке суспільство (Alberta Students' Association for Social Entrepreneurship), Студентський інвестиційний фонд (Rational Capital Investment Fund),

Національна фінансова студентська асоціація (National Finance Student Association) [7]. Студенти – члени інвестиційного фонду виконують роль фінансових аналітиків, набувають навички аналізу ринку капіталу, разом із професорами й інвесторами намагаються реалізувати інвестиційні проекти, освоюють методи ефективного використання фінансів, беруть участь у створенні успішних комерційних, соціальних підприємств, втілюють в життя проекти, що покращують добробут і процвітання місцевої громади;

правозахисний напрям – передусім представлений організацією канадських юристів на захисті міжнародного права (Canadian Lawyers for International Human the University of Western Ontario) [5], що є громадською некомерційною організацією, що створена захищати права людей по всьому світу, надаючи юридичні послуги та консультації, роз'яснюючи правові реформи. Організація активно залучає студентів здобувати досвід у справах з міжнародного права із захисту прав людини. До цього напрямку діяльності можна віднести студентську асоціацію кримінального права (Criminal Law Students Association) [5], Федерацію дипломатичних студентів університету Йорк (Federation of Diplomatic Students at York University) [8], та різноманітні правозахисні студентські об'єднання відповідно до національної приналежності, студентську асоціацію євреїв (Jewish Law Students' Association), мусульман (Muslim Law Students Association), Суспільство на захисті іранських прав (Iranian Human Rights Society), Асоціація по захисту інтелектуальної власності університету Західного Онтаріо (Western Intellectual Property Association), Товариство університету Західного Онтаріо із захисту прав тварин (Western's Animal Law Society) [5];

напрямок із захисту тварин та охорони навколишнього середовища – організації цього напрямку можна охарактеризувати на прикладі університету Західного Онтаріо провінції Саскатчеван, де функціонує студентська ветеринарна асоціація (Western Canadian Veterinary Students' Association) [5], що включає Медичне товариство по захисту диких та екзотичних тварин (The Wild and Exotic Animal Medicine Society), студенти-волонтери котрого лікують хворих і поранених диких тварин, яких приносять місцеві жителі після нещасного випадку, дбають за тваринами під час їх реабілітації та до повного видужання, щоб потім повернути у їх природне середовище. Студенти-волонтери цих асоціацій проводять різноманітні лекції, бесіди, дискусії з іншими студентами та громадськістю про правильний догляд і поведження з тваринами [5].

На прикладі університету Йорк провінції Онтаріо, представлено певні категорії студентських клубів та організацій за інтересами, що приманні більшості вузів Канади:

1) Спортивно-розважальні – представлений різноманітними асоціаціями та клубами за інтересами: клуб стрільби з лука, клуб із фехтування, музична студентська асоціація, театральна та багато ін.

2) Академічно-професійні – сюди ми відносимо товариства й об'єднання студентів із вивчення різних дисциплін і галузей знань: Дослідницька група Альберти з вивченням громадських проблем та інтересів (Alberta Public Interest Research Group), Канадське об'єднання з досліджень сонячної енергії (Solar Energy Society of Canada), Лінгвістична студентська асоціація (Linguistics Student Association at York) [8], Студенти за навчання в Канаді (Students for Canadian Studies), Клуб астрономів (Astronomy Club), Товариство біологів (Biology Society), Канадська асоціація з дослідження регенеративної медицини (Canadian Association for Research in Regenerative Medicine), Асоціація імунологічних досліджень (Canadian Immunology Research Association), Студентська асоціація по вивченню науки та технології (Science and Technology Studies Student Association) [8].

3) Добродійні організації – Житло для людства (Habitat for Humanity), Charity Intelligence Canada, Нагодуймо дітей Канади (Canadian Feed the Children), Канадське об'єднання з пересадки тканин та органів (Canadian Transplant Society).

Щодо основних функцій студентських організацій, їх можна умовно поділити на:

- суспільно-політичну – студенти лобюють до федерального уряду, займаючись широкою сферою спірних питань політики країни в цілому, включаючи виплату фінансової допомоги студентам, канадську програму студентських позик, виплату стипендій, фінансування дослідницької роботи тощо;

- економічну – студентські організації всіляко допомагають студентам заощадити: обрати зі значними знижками привабливі програми та цікаві місця відпочинку, знайти репетитора за помірну оплату. Досить популярною є послуга «Ride share», що дозволяє зменшити дорожні витрати, заздалегідь домовившись про час і місце відправлення. Значним попитом користується студентський сайт «Книгообмінник», що допомагає студентам безкоштовно обмінюватися потрібною літературою [7].

- соціалізаційну – надання допомоги в пошуку доступного житла, інформування студентів про цікаві події та культурно-масові заходи, в тому числі для вирішення нагальних соціальних проблем (безробіття, зростання цін на надання освітніх послуг, загальне зниження рівню життя, зменшення фінансування державної програми студентських позик);

- партнерську – підтримка, солідарність, згуртованість, взаємодія у вирішенні важливих питань студентів, що навчаються у вузах та коледжах різних міст і провінцій;

- репрезентаційну – представлення інтересів студентства на місцевому, федеральному, національному та міжнародному рівнях;

- комунікативну – об'єднання студентів різних провінцій і вузів задля аналізу, обговорення та спільного вирішення проблем, що стосуються різних аспектів студентського життя;

- академічну – створення груп за інтересами, клубів, що займаються поглибленим вивченням різних предметів, розробка спільних наукових проєктів, обмін науковою літературою тощо;
- організаційну – проведення зібрань – обговорень, демонстрацій, мітингів;
- волонтерську – полягає у збиранні коштів для студентів з обмеженими можливостями, інвалідів, знедолених та ін.;
- розважальну – допомагає студентам отримати максимальне задоволення від студентського життя, ставши членом одного зі спортивних клубів чи клубів за інтересами.
- правозахисну – полягає в захисті прав і свобод не лише студентів, а й громадян інших країн світу; виступає на захист тварин і природних ресурсів із метою уникнення екологічної катастрофи.

Виконання організаціями студентського самоврядування в Канаді суспільно-політичної функції відбувається на всіх рівнях своєї діяльності: університетському, провінційному, національному та міжнародному. Для того щоб акцентувати на собі більшу увагу не лише громадськості, органів місцевого самоврядування, а й федерального уряду члени різноманітних студентських організацій об'єднали свої зусилля задля досягнення спільної мети – зменшення плати за навчання у вищих навчальних закладах Канади. Цьому передувала домовленість представників студентських організацій різних провінцій діяти злагоджено, при цьому кожна з організацій залишала за собою право голосу у вирішенні спільних питань з урядовцями. Як наслідок, національні студентські об'єднання підтримали провінційні студентські об'єднання та організації на університетському рівні, виражаючи це у спільних численних мітингах, влаштовуючи мирні збори і демонстрації. Яскравим прикладом їх взаємодії став найбільш тривалий та найчисельніший студентський протест за всю історію Канади під назвою «Кленова весна». Його особливість полягала в тому, що він зумів об'єднати не лише студентів різних вузів, організацій, провінцій, а й місцевих жителів, що вийшли на вулиці міста виразити уряду своє несхвалення реформ у сфері вищої освіти [4].

Як і більшість урядів світу, ліберальний уряд Квебеку почав впроваджувати жорсткі обмеження у фінансування вищої освіти з 2009 року. У бюджеті на 2010–2011 рік було закладене збільшення плати за навчання у вузах з 2200\$ до 3800\$. У відповідь на це студенти почали чинити опір, об'єднавши свої зусилля. Наприклад, асоціація за студентську солідарність синдикалізму (the ASSE) разом з Об'єднанням жінок Квебеку (the Quebec Women's Federation), громадським альянсом (the Social Alliance), декількома професійними та трудовими радами, що утворили Коаліцію проти зростання цін (the Coalition Against Fee Increases). У 2011 році члени асоціації (the ASSE) проводили багато часу в студентських містечках, інформуючи студентів про спірні питання, які потребували нагального

вирішення; обирали людей, які могли утворити студентське самоуправління; заохочували інші студентські організації придумати разом політичний план дій. Потім асоціація (the ASSE) утворила CLASSE, ще більшу коаліцію, до якої увійшли всі решта студентських організацій, що підтримували страйк і скасування плати за навчання. Організація CLASSE видала свій маніфест проти зростання оплати освітніх послуг, виступила за об'єднання, соціальну рівність і справедливість [4].

Після успішного завершення одноденного мітингу в листопаді 2011 року, CLASSE почала скликати загальний студентський страйк. Як наслідок, мітинги розпочались у лютому 2012 року та тривали до 22 березня, охопивши більш як 300,000 студентів (75 % студентського населення). Того ж дня близько 150,000–200,000 студентів і міських жителів вийшли на вулиці Монреалю, щоб засудити підвищення вартості навчання. Проте, студентські зібрання в Квебеку значно варіювалися. У той час як 8 факультетів університету МакГіл і шість факультетів університету Конкордія підтримали мітинг, більшість студентів англомовних навчальних закладів залишилися у своїх аудиторіях. Більше того, допоки мітинги відбувались у переважній більшості міст, більше половини членів CEGEPs (об'єднання коледжів загального та професійного спрямування) не взяли в ньому участі. Більшість активістів була представлена студентством Монреалю.

Незважаючи на це, пікети, мітинги, протести й нічні демонстрації тривали 6 місяців. Ситуація погіршилась у квітні, на конгресі ліберальної партії Квебеку у Вікторіавіль, що був оточений мітингарями й полісменами. Багато людей отримали ушкодження.

18 травня 2012 року уряд прийняв законопроект 78, що забороняв студентам блокувати вхід до університетів і коледжів. Тим, хто проігнорує цей законодавчий акт, погрожували сплатою штрафу. Важливо зазначити, що цей закон обмежував мітинги, забороняючи зібрання більше 50-ти осіб, а також страйки тривалістю більше 8 годин.

Спілка за права та свободи (the League for Rights and Freedoms), Асоціація прогресивних юристів (the Association of Progressive Lawyers) і Асоціація за студентську солідарність синдикалізму (ACC) зазначили, що поліція здійснила 31 масових арештів (затримавши близько 2,913 людей), керуючись як кримінальним кодексом, так і законодавчим актом 78, а також міськими положеннями й нормативними актами [2]. Це лише сприяло загостренню ситуації. Уряд, що був при владі вже 9 років обвинувачувався в корупції та зловживанні владою.

Кіноматографи намагалися висвітлити протистояння студентів із владою на Канському кінофестивалі. Викладачі, мешканці міст, літні люди, феміністки, батьки, Федерація канадських студентів (the Canadian Federation of Students), Союз державних службовців (the Canadian Union of Public Employees) стали на захист студентів.

Студентство широко використовувало засоби масової інформації, щоб здобути підтримку; виконували флеш-моб на зупинках метро; покривали дерева червоним стягом та ін.

Продюсер Майкл Мур закликав до міжнародної підтримки студентського руху в Канаді. На своїй сторінці у твітері він написав: «Канадці повстали проти нового закону, що обмежує демократичні права людини. Американська преса про це мовчить». 22 травня жителі Остіну, Бостону, Денверу, Вашингтону вийшли на вулиці міста щоб підтримати мітингарів Квебеку.

Уряд не бажаючи відступати від свого рішення підвищити оплату навчання, спочатку боровся зі студентським протестом, із судовими слуханнями зі звинувачення в корупції. Та зрештою, 1 серпня уряд пішов у відставку, оголосивши про вибори, сподіваючись отримати знову свої повноваження. Судентські організації Квебеку всіляко заохочували людей взяти участь у виборах. Як наслідок, результати виборів 4 вересня показали, що раніше правляча партія (the Parti Québécois) здобула меншість голосів. Відразу ж після виборів вона продовжувала відстоювати збільшення плати освітніх послуг, прикриваючись інфляцією.

Була створена комісія уряду, що займалася дослідженням статистичних даних про всі минулі події «кленової весни», написанням рекомендацій із метою уникнення жорстких дій поліції по відношенню до населення. Посилаючись на інформацію голови урядової комісії – Сержа Менарда, з лютого по вересень 2012 року в Монреалі було проведено 532 демонстрації, включаючи 750,000 демонстрантів і 34,260 офіцерів поліції [2].

Висновки. Найбільшої уваги заслуговує виконання організаціями студентського самоврядування суспільно-політичної функції, що проявляється в численних мітингах, зборах, демонстраціях, з метою вплинути на органи місцевого самоврядування, федеральний уряд, захистити права та свободи людей, вирішити соціальні проблеми не лише студентів, а й усього населення країни.

Цілком зрозуміло, що «кленова весна» найбільш тривалий і найчисельніший студентський протест, став визначною історичною подією політичного й соціального характеру; подією, що призвела до позачергових виборів та зміни уряду. Уперше за всю історію Канади, члени різноманітних студентських організацій, об'єднавши свої зусилля задля досягнення спільної мети здобули надзвичайну підтримку всього населення. Викладений матеріал дозволяє зробити висновок, що студентський мітинг 2012 року у Квебеку призвів до цілої низки суспільно-політичних подій, що вплинули як на систему вищої освіти, так і на суспільство Канади в цілому.

ЛІТЕРАТУРА

1. Canadian Federation of Students Constitution [Electronic resource]. – URL : <http://cfs-fcee.ca/about/constitution/>

2. Hearings begin into Quebec's 2012 student protest [Electronic resource]. – URL : <http://globalnews.ca/news/858726/hearings-begin-into-quebecs-2012-student-protests/>
3. Jones G. A. Governments, governance, and Canadian universities. Handbook of theory and research / G. A. Jones. – New York : Agaton Press, 1996. – Vol. 11. – P. 337–371.
4. Pross P. Group politics and public policy / P. Pross. – Toronto : Oxford University Press, 1986. – P. 343.
5. Western Law Organizations [Electronic resource]. – URL : http://law.uwo.ca/support_services/student_legal_society/organizations.html
6. University of Saskatchewan Current Undergraduate Students [Electronic resource]. – URL : http://www.usask.ca/wcvm/undergrad_students/student_organizations.php
7. University of Alberta Students Union. The Student Sustainability Service [Electronic resource]. – URL : <https://www.su.ualberta.ca/services/sustainsu/resources/other/>
8. York University Student Clubs [Electronic resource]. – URL : <http://colleges.yorku.ca/clubs/>

РЕЗЮМЕ

Подгаецкая А. В. Выполнение организациями студенческого самоуправления в Канаде общественно-политической функции.

В статье рассмотрена структура студенческих организаций в Канаде и роль, которую они играют в управлении высшим учебным заведением; проанализированы основные функции и направления их деятельности, отмечены основные категории студенческих клубов и организаций по интересам, что присуще большинству вузов Канады. Указано, что ярким примером выполнения организациями студенческого самоуправления общественно-политической функции, стал наиболее длительный и самый многочисленный студенческий протест за всю историю Канады под названием «Кленовая весна». Доказано, что этот протест привел к целому ряду общественно-политических событий, которые повлияли как на систему высшего образования, так и на общество Канады в целом.

Ключевые слова: студенческие организации, Канада, Квебек, «Кленовая весна», студенческие протесты.

SUMMARY

Pidhaietska A. Performing Student Self-government Organizations in Canada the Socio-political Function.

This article has two major objectives: to describe the structure of the student movement in Canada and the formal role of the students in higher education governance, and to describe and analyze the «Maple Spring», the dramatic mobilization of the students in opposition to proposed tuition fee increased in Quebec that eventually led to a provincial election and the fall of the government. Based on an analysis of the documents, news reports, and a small number of interviews with the student leaders, the author will analyze what became the largest student protest movement in Canadian history.

We will begin by conceptualizing the student organizations as political pressure groups, and then reviewing the major structural characteristics of Canadian student organizations. We will then turn to the special case of the student protests in Quebec in 2012.

University-level student organizations have considerable organizational capacity (stable membership, mandatory fees, paid staff) and can be viewed as institutionalized pressure groups working within university policy networks. There are also student pressure groups functioning at the provincial and federal levels of the authority. Then we will identify

activity strategies of the students' organizations, analyze their main functions, and describe the main categories of university clubs and organizations.

At the end we will give a description of the «Maple Spring» – the debate over tuition in Quebec which is not simply about the level of user fees, but rather the issue is embedded in a much broader vision of the role of higher education, and the discourse used by the student movement is based on a set of social-democratic values that resonate with the collective imaginary of Quebec society. Building upon their organizational capacity (membership, resources, paid staff and official recognition), using innovative strategies to maintain media coverage and pressure on the provincial government, and benefiting from circumstantial factors as well as the unique political context of Quebec, the student organizations in the province engaged in a protest have been unique in Canadian history because of its length and size, the magnitude of media attention that it received (in Canada and internationally), and its impact on the Quebec government and the provincial higher education system.

Key words: *student organizations, Canada, Quebec, Maple Spring, the student protests.*